

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Μουσικά όργανα στη Θράκη είναι σήμερα το βιολί, το κλαρίνο, το ούτι, ο ζουρνάς, επίσης το νταούλι και η ποιμενική φλογέρα. Παλαιότερα ήταν και το κανονάκι, το μεσαιωνικό ψαλτήριο.

Όργανα όμως με περισσότερο τοπικό χαρακτήρα σε χρήση και σήμερα είναι η λύρα, η γκάιντα, η μασιά, η ταραμπούκα και ο νταιρές.

Η Θρακιώτικη λύρα είναι αχλαδόμορφη με τρεις χορδές. Είναι δε δυο ειδών, η καμπάδικη, ελαφριά, μικρή και λεπτόηχη και η τσαουσάνικη που είναι βαρόηχη. Το δοξάρι της είναι ο πρόδρομος της ιστορικής εξέλιξης του τόξου των εγχόρδων οργάνων.

ΓΚΑΪΝΤΑ

Η Γκάιντα ή γκίδα ή γάιδα ή τουλούμι ή άσκαυλος αποτελείται από ένα ασκί, επιστόμιο και τμήμα παραγωγής του ήχου, το οποίο αποτελείται από δύο ξεχωριστούς αυλούς. Ο ένας είναι κοντός με τρύπες και δίνει τη μελωδία και ο άλλος μακρύς χωρ'ις τρύπες που δίνει ένα φθόγγο. Η γκάιντα κατασκευάζεται συνήθως από τον ίδιο το γκαιτατζή από δέρμα κασίκας, προβάτου.

ΜΑΣΑ (ΜΑΣΙΑ)

Ρυθμικό κρουστό όργανο της Θράκης. Είναι όργανο της δημοτικής μουσικής και αποτελείται από μια μασιά του τζακιού τα δύο σκέλη της οποίας καταλήγουν σε κλώνους με ένα ζίλι στην άκρη τους. Είναι καθαρά ρυθμικό όργανο.

ΚΑΝΟΝΑΚΙ (ΚΑΝΟΝΙ Η΄ ΨΑΛΤΗΡΙΟ)

Χορδόφωνο λαϊκό μουσικό όργανο της ελληνικής βυζαντινής παραδοσιακής μουσικής. Σε πρωτόγονη μορφή συναντάται στην Αρχαία Αίγυπτο. Υπάρχει σε διάφορα μεγέθη, κατασκευάζεται από ξύλο και έχει σχήμα τραπεζίου και σπανιότερα, τριγώνου. Έχει εντέρινες χορδές, παίζεται με δαχτυλήθρες και η έκταση του είναι τρεις οκτάβες και τρεις νότες.

ΟΥΤΙ

Έγχορδο λαϊκό μουσικό όργανο δημοφιλές στους ανατολικούς λαούς, και ιδιαίτερα στους Άραβες και τους Τούρκους. Η ονομασία του προέρχεται από το αραβικό al oud= ξύλο. Έχει πέντε διπλές εντέρινες χορδές και ηχείο σε σχήμα αχλαδιού. Χορδίζεται σε διάστημα τόνου. Παράγει ήχο με κνησμό των χορδών με ειδικό φτερό.

ΖΟΥΡΝΑΣ

Ξύλινο πνευστό μουσικό όργανο της ελληνικής δημοτικής μουσικής που μοιάζει με το κλαρίνο ή τον αυλό. Είναι όργανο τύπου όμποε με διπλό γλωσσίδι. Αποτελείται από τρία μέρη και έχει έκταση μία οκτάβα και δύο φθόγγους. Υπάρχει σε διάφορα μεγέθη και κατασκευάζεται από διάφορα είδη ξύλου. Λέγεται και καραμούζα ή πίπιζα.

ΝΤΑΟΥΛΙ

Μεμβρανόφωνο κρουστό δημοτικό όργανο της Ελλάδας. Λέγεται και ταβούλι ή νταβούλι .Ρυθμικό όργανο και συνοδεύει μελωδικά όργανα.

ΚΛΑΡΙΝΟ

Πνευστό μουσικό όργανο που εισήχθη στην Ελλάδα από τη Δυτική Ευρώπη και εξελίχθηκε σε βασικό όργανο της ελληνικής δημοτικής μουσικής, αντικαθιστώντας σε μεγάλο βαθμό το ζουρνά.

ΤΟΥΜΠΕΛΕΚΙ (Ταραμπούκα)

Μεμβρανόφωνο λαϊκό κρουστό όργανο.

Αποτελείται από πήλινο ηχείο του οποίου το στόμιο κλείνεται με δέρμα κατσίκας ή γαιϊδάρου.

Παίζεται με τα δάχτυλα. Είναι ρυθμικό όργανο και παίζεται τουλάχιστον με ένα μελωδικό όργανο.

ΛΑΟΥΤΟ ΚΑΙ ΛΑΓΟΥΤΟ

Ένα από τα παλαιότερα έγχορδα όργανα, με ηλικία περίπου 4.000 ετών, πρόδρομος της κιθάρας και του βιολιού. Στην πρώτη του μορφή αποτελούνταν από ένα κλαδί λυγισμένο σαν τόξο πάνω στο οποίο τεντώνονταν πολλές εντέρινες χορδές. Στην Ευρώπη διαδόθηκε από τους Μαυριτανούς κατακτητές της Ισπανίας, που το είχαν πάρει από τους Άραβες, ενώ τον 11^ο αι. το φέρνουν και οι σταυροφόροι από τους Αγίους Τόπους. Μέχρι τα τέλη του 13^{ου} αι. υφίσταται σημαντικές αλλαγές και ο αριθμός των χορδών του ποικίλλει από 4 ζεύγη έως 13 ζεύγη.

Οι χορδές του ήταν αρχικά εντέρινες, αργότερα όμως πλαστικές και μεταλλικές. Το σημερινό λαούτο έχει 6 ζεύγη χορδών που χορδίζονται στις νότες σολ-ρε-λα-φα-ντο-σολ και η έκταση του είναι ίδια με της κιθάρας.

ΤΖΑΜΑΡΑ

Ξύλινο ρυθμικό κρόταλο της Θράκης. Αποτελείται από δύο μακρόστενα σκέλη ενωμένα στη στενή τους πλευρά με ένα πετσάκι. Σε κάθε σκέλος υπάρχουν δύο οπές από τις οποίες περνάει ένα σχοινί δεμένο κόμπο στις άκρες. Τραβώντας το σχοινί χτυπούν τα ξύλα μεταξύ τους και παράγεται ήχος.